

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Dilemmaorienteret undervisning	3
Hvad er et dilemma	3
En dilemmaorienteret undervisningsform	3
Pædagogiske forudsætninger	4
Praktisk tilrettelæggelse af undervisningen	6
Oplevelsesfasen	6
Valg af tema og emne	9
Elevernes selvstændige arbejde	9
Formidling af elevernes arbejde	9
Opstilling af elevernes personlige læringsmål og evaluering	10
Orientering af forældrene	10
Materialets struktur og opbygning	12
Forsiden	12
Emner – dilemmaet	13
Fælles mål	15

Indledning

Der har i de seneste mange år, både politisk og i medierne, været et stort fokus på Rigsfællesskabet og især på forholdet mellem Danmark og Grønland. Dette materiale har til formål at fremme indsigten i og viden om Rigsfællesskabet og Grønland.

Dagens Grønland er et nutidigt undervisningsmateriale om det moderne Grønland der også trækker forståelsestråde bagud i tiden. Målet med dette undervisningsmateriale er at danske skoleelever får mulighed for at få bedre indblik i og viden om såvel Grønland og det Rigsfællesskab vi sammen deler. Danmark og Grønland har en fælles historie og for at kunne forstå de rammer rigsfællesskabet er bygget op om, og denne særlige del af danmarkshistorien, er det vigtigt at danske skoleelever får indsigt i det Grønland der findes i dag.

Materialet lægger didaktisk op til en dilemmabaseret undervisningsform. Gennem arbejde med aktuelle dilemmaer som Grønland og den grønlandske befolkning står i, bliver eleverne konfronteret med den viden eller mangel på samme de allerede har om Grønland og Rigsfællesskabet. Materialet afvikles online og derved er der i materialet udnyttet at dette både kan indeholde tekst, links, film, billeder og lydfiler m.m. Materialet er interaktivt ved at eleverne i selve materialet bl.a. har adgang til personlige noter, arbejdsplaner og en billededatabase. Alle kan oprette et login til materialet både som enkelt personer og som gruppe. Der kræves kun login hvis man vil gemme sine personlige arbejdsplaner.

I materialet er der udvalgt 13 faglige temaer og til alle temaerne er der opstillet mellem et og fem emner. Alle emnerne tager sit udgangspunkt i reelle nutidige dilemmaer som Grønland og den grønlandske befolkning står i.

Denne vejledning er skrevet med udgangspunkt i temaerne: *Rigsfællesskab, Natur, Råstoffer og Erhverv*. Disse fire temaer og sitets opbygning er afprøvet på otte danske grundskoler (4.-9. klassetrin) i samarbejde med forskellige faglærere. Emnerne er efterfølgende tilrettet. Ligeledes har der været fire elevkonsulenter med i udarbejdelsen af dette materiale, for netop at tage udgangspunkt i og hensyn til deres visioner og tanker omkring hvad et visionært undervisningsmateriale skal kunne tilbyde. De efterfølgende temaer forfattes af Det Grønlandske Hus. Alle temaerne vil blive tilgængelige inden september 2016.

Materialet er målrettet 4.-8. klassetrin i den danske grundskole. Temaerne er differentieret således at man kan vende tilbage til materialet efterfølgende skoleår. Temaet *Natur* er særligt velegnet for 4.-6. klassetrin. Det anbefales at man arbejder med temaet *Rigsfællesskab* på alle klassetrin, dog kan nogle af artiklerne være svære til de ikke så stærke læsere på 4. klassetrin. Temaerne *Erhverv* og *Råstoffer* anbefales for 6.-8. klassetrin. Emnet *Råstoffer* kan også sagtens benyttes af 9. klasses elever.

- Under temaet *Råstoffer* er emnerne *Minedrift* og *Jernminen ved Isua* lettere at gå til end emnerne *Uran* og *Sjældne jordarter*.
- Under temaet *Rigsfællesskabet* er emnerne *Fordomme* og *Fremtiden* lettere at tilgå end emnet *En arktisk nation*.

Dilemmaorienteret undervisning

En dilemmaorienteret undervisningsform er ikke et nyt begreb i den danske grundskole. Men der findes desværre ikke mange undervisningsmaterialer der lægger op til at eleverne kan arbejde konkret med nutidige dilemmaer fra den omverden de er en del af. Ofte er denne undervisningsform hensat til projektuger, større afleveringsopgaver målrettet grundskolens ældste elever og opdigtede dilemmaer.

Der er med dette materiale skabt en oplagt mulighed for at lade eleverne, allerede fra 4. klassesetrin, arbejde med aktuelle dilemmaer "på egen hånd" og selv formulere åbne spørgsmål, finde svar, argumentere og kommunikere deres vurderinger og løsningsforslag til dilemmaet.

Der er til alle emner i materialet skrevet en række faglige elevartikler der alle har en relation til det opstillede dilemma. Ligeledes er der til alle emner samlet faktaoplysninger, således at eleverne ikke behøver "lede" efter disse, men kan tage et udgangspunkt i selve materialet når de skal indsamle faglig viden om emnet.

Hvad er et dilemma

Et dilemma er en problemstilling der ofte kræver et valg. Det kræver man tager stilling til egne og andres opfattelser og værdier. Et dilemma er en problemstilling uden nødvendigvis "gode" eller rigtige løsninger. Uanset hvilken løsning der måtte vælges kan denne løsning have nogle negative konsekvenser i forhold til dem dilemmaet berører.

Der er der altså ingen "rigtige" og "forkerte" løsninger, når man arbejder med dilemmaer, hvilket gør det interessant at arbejde med i undervisningssammenhænge.

Det interessante ved at arbejde med dilemmaer i undervisningen, er ikke kun hvilke valg eleverne træffer og hvilken løsning de vælger, men i langt højere grad den række af argumenter, vurderinger, holdninger og begrundelser der ligger til grund for disse valg og løsningsmodeller. I det daglige skolearbejde møder eleverne ofte at der er "rigtige" og "forkerte" løsninger i forhold til arbejdets udførsel. Men de udfordringer mange af dem vil møde senere i arbejdslivet, handler mere om overbevisninger, vurderinger, værdier og måske endda fordomme. Derfor er det vigtigt at eleverne allerede tidligt i deres skoleliv får lov at arbejde aktivt med aktuelle dilemmaer og derved lære at forholde sig kritisk og reflekterende over for de løsningsmodeller der er i spil.

En dilemmaorienteret undervisningsform

Ved at arbejde aktivt med en undervisningsform der indimellem er dilemmaorienteret, hjælpes eleverne til arbejde med og vurdere svære situationer. De bliver tvunget til at lytte, undersøge, gå i dialog, samarbejde og vurdere situationen.

Det kan fremme indlæring, kommunikation og kommunikationsformer at skulle skabe en fælles holdning til en problemstilling. Fælles holdninger kommer sjældent af diktater, men primært når meninger brydes i dialog.

Derved tvinges eleverne til kritisk at reflektere over deres egne bidrag til kommunikationen.

Målet med at arbejde med dilemmaer i undervisning er at fremme elevernes kompetencer til at arbejde med modsætninger og usikkerhed, samtidig med at faglige komponenter inddrages. Det vil kræve at eleverne involverer sig i selve problemstillingen der ikke har nogle færdige og oplagte løsninger. De bliver derved tvunget til at sætte ord på deres tanker, stille skarpt på deres egne holdninger og derved tage stilling til de værdier eller overbevisninger, de allerede har. De sættes ligeledes i situationer, hvor det indimellem kan opfattes som ligegyldigt hvad de vælger, så er det ikke en umiddelbar "god" løsning på selve problemet. I disse situationer bliver de tvunget til at tage stilling til hvilke og hvor mange negative konsekvenser de er villige til at acceptere og hvorfor de er villige til dette.

Når der arbejdes på denne måde i undervisningen er det oplagt at lade eleverne arbejde i selvstyrende grupper således at muligheden for at lære sammen og af hinanden opstår og der gives plads til refleksion og meningsdannelse.

Gennem en refleksion over egne holdninger får eleverne mulighed for at gøre sig bevidst om de antagelser, der ligger til grund for deres holdninger og handlinger, og de kan på baggrund af denne bevidsthed træffe de valg de mener er de bedst mulige løsninger.

Det er helt centralt at eleverne gennem denne undervisningsform bliver i stand til at reflektere kritisk over deres egne opfattelser, antagelser, argumenter og holdninger. Men også at de gennem denne undervisningsform "øver" sig i at vurdere og handle på baggrund af faglig viden, værdier, holdninger, følelser og forståelser.

Man kan sige at de "øver" sig i at gøre sig fri af snævre perspektiver og udvikle en evne til kritisk at granske både deres egne og andres "forudfattede" meninger og holdninger.

Læringsbegrebet forstås derved som den proces der foregår ved at skabe ny eller revideret forståelse, som er med til at forme den efterfølgende vurdering, handling og det endelige valg.

Målet er at eleverne udvikler en egen forståelse af verden og medborgerskab.

Pædagogiske forudsætninger

Med udgangspunkt i dilemmaets karakter og muligheder vil det pædagogiske princip i undervisningen være, at underviseren opstiller struktur, rammer og betingelser for arbejdet og eleverne derefter med udgangspunkt i dilemmaet selv formulerer problemstillingen, planlægger deres arbejde, opstiller egne læringsmål og arbejder med at finde deres løsningsmodeller til dilemmaet. Dette materiale lægger op til, at eleverne hjælpes godt på vej ved at der er udarbejdet en række faglig debatterende elevartikler samt opstillet en del fakta oplysninger, der hjælper eleverne med at belyse de fakta der er omkring dilemmaet. Ligeledes er der for at hjælpe eleverne godt i gang, udarbejdet en række opgaver og hjælpespørgsmål, der leder eleverne hen imod selve dilemmaets præmis.

Undervisningsformen kræver en tydelig klargøring af, hvilket arbejde der foregår i grupperne, præmisserne for arbejdet, og hvilket produkt eller fremlægning af gruppens arbejde, der eventuelt skal foregå i plenum.

Udgangspunktet for underviseren er, at man i arbejdet med dette materiale er villig til at lære nyt, da der ikke er mange undervisere i grundskolen der har arbejdet grundigt med nutidens Grønland og besidder en nuanceret viden om Rigsfællesskabet og dette kæmpestore land langt mod nord. På de otte skoler, hvor materialet er blevet testet har det skabt stor interesse og undren blandt underviserne da de begyndte at sætte sig ind i materialet og fik læst de tilhørende baggrundsartikler.

Følgende kvaliteter hos underviseren, har vi i afprøvningen af materialet set, kan bl.a. medvirke til at fremme refleksion og motivationen hos eleverne når de skal i gang med *Dagens Grønland*:

- Vilje til at lære nyt sammen med eleverne.
- Evne til at udtrykke motivation og glæde ved arbejdet med Grønland og Rigsfællesskabet.
- Evne til at opmuntre og motivere eleverne til at turde arbejde med svære dilemmaer og faglig usikkerhed.
- Evne til at se, hvornår eleverne mister overblikket. Dette gør de fleste elever undervejs.
- Evne til at samle eleverne op og vise dem, hvordan de kan komme videre og samle et overblik igen.
- Evne til at vejlede eleverne således at deres arbejde hele tiden holdes op imod dilemmaet og deres opstillede problemfelt.
- Evne til at fremme inddragelse af følelsesmæssige aspekter i læringen, fx i emnet omkring fordomme eller uran.
- Evne til at fremme og udvikle kritisk selvrefleksion.
- Evne til at spotte de gruppeudfordringer det evt. er i spil.

Der er selvfølgelig mange flere faktorer der spiller ind, men de ovenstående er nogle af dem jeg har valgt at fremhæve.

Udfordringer og overvejelser

Den vigtigste udfordring for underviseren er at udvikle vejlederrollen, så den understøtter eleverne i at udvikle personlig kompetence i forhold til de opstillede dilemmasituationer og elevernes opstillede personlige læringsmål. Derved gives eleverne en mulighed for at de bliver i stand til at gennemskue, argumentere, vurdere og handle i forhold til komplekse, uigennemskuelige problemer, samtidigt med at de faktisk forholder sig til, hvilket personligt udbytte dette arbejde har bragt med sig.

Når man i undervisningen inddrager kritiske artikler, undersøgelser og grundlæggende opfattelser af et givent dilemma, kan der være en risiko for, at eleverne tilegner sig værdier og holdninger de ikke har reflekteret yderligere over. Det er derfor vigtigt at man som underviser opfordrer eleverne til at argumentere for deres egne holdninger og værdier og samtidigt give plads til at acceptere og kvittere for de værdier og holdninger de giver udtryk for.

Praktisk tilrettelæggelse af undervisningen

Når man arbejder med en dilemmaorienteret undervisningsform handler det bl.a. om at lade eleverne "øve" sig i, at formulere sig og fremsætte deres synspunkter. Det er derfor vigtigt at man som underviser vurderer dette individuelt fra elev til elev og sammen med den enkelte elev opstiller realistiske læringsmål.

Man kan arbejde med materialets dilemmaer som klasseundervisning, individuelt, i grupper eller som en kombination af de nævnte. Der er ingen tvivl om at drøftelse i mindre grupper vil sætte elevernes holdninger og værdier mere på spil og udfordre den enkelte elevs overbevisning mere end hvis man lader eleverne arbejde med dilemmaet individuelt, som klasseundervisning eller i større grupper.

Inden man går i gang

Det er altid fornuftigt at gennemgå materialet og skabe sig et overblik inden man sætter eleverne til at arbejde med det. Kig på materialet med friske øjne og ud fra de præmisser der opstillet når der skal arbejdes online og med en dilemmaorienteret undervisningsform. Alle undervisere er forskellige derfor vil der være ting i materialet som måske ikke lever op til forventningerne eller som man kunne ønske sig anderledes. Når man udvikler et undervisningsmateriale er der altid valg og fravalg og ofte ser brugeren "kun" det de også kunne ønske sig materialet kunne og lægger ikke vægt på alt det materialet allerede kan. Dette online materiale er stillet gratis til rådighed og er udviklet efter en præmis der hedder "Keep it simple". Det er testet på otte danske grundskoler og tilrettet i samarbejde med lærere og elever fra målgruppen.

For at få den bedste oplevelse med materialet kan man som underviser forberede ved at tage personlig stilling til hvad i materialets opbygning der fascinerer, larmer og tager opmærksomheden. Ligeledes hvordan man kan indtænke disse elementer som et konstruktivt bidrag til undervisningen.

Det er på ingen måde nødvendigt at man som underviser begynder at læse sig igennem alle de 130 baggrundsartikler inden man påbegynder undervisningen sammen med eleverne. Disse kan man hente viden fra undervejs i processen. Men det kan være en fordel at man som underviser har et overblik på de udvalgte temaer og har gennemlæst de opstillede dilemmaer inden man kaster eleverne ud i arbejdet med disse.

Det kan give god mening at lade flere grupper arbejde med samme dilemma. Fx kan man starte med at udvælge ét tema og lade eleverne i grupper frit vælge hvilke emner de vil arbejde med.

Det anbefales at der inden elevarbejdet igangsættes, skabes en overordnet fælles referenceramme for det land materialet omhandler, Grønland. Denne fælles oplevelse er i det følgende kaldt *Oplevelsesfasen*.

Oplevelsesfasen

Dagens Grønland er bygget op af forskellige vinkler og muligheder, der kan vælges til og fra og kombineres på kryds og tværs. På samme måde kan oplevelsesfasen strikkes sammen, så den passer til undervisningssituationen og den aktuelle klasse. Nedenfor er et eksempel på hvordan man kan gribe denne fase an. Dette er afprøvet på de otte testskoler og har igangsat mange tanker, refleksioner og nysgerrighed hos eleverne, der gav et godt fundament at arbejde videre på.

Formålet med oplevelsesfasen er, at eleverne

- kan indleve sig i forløbet.
- kan identificere sig med Grønland og grønlanderne.
- forholder sig personligt til oplevelsen.
- kobler deres erfaringer og viden med deres sanser og følelser.
- får mulighed for at undre sig og stille spørgsmål.
- får sat ord på hvad de allerede ved eller tror de ved om Rigsfællesskabet.
- får sat ord på hvad de allerede ved eller tror de ved om Grønland og grønlandere.
- får mulighed for at reflektere over dagligliv, samfundsliv og naturforhold i Grønland.
- oplever at der er væsentlige værdier bag den måde hvorpå mennesker forholder sig til medborgere fra andre lande.
- oplever at der er væsentlige værdier bag den måde, hvorpå mennesker forholder sig til naturen.
- får mulighed for at formulere hypoteser.
- bliver opmærksomme på at mennesker tænker og handler forskelligt ud fra de forudsætninger der er dem givet.
- får en fælles referenceramme til det videre forståelsesarbejde med de opstillede dilemmaer.
- deler evt. personlige oplevelser fra Grønland med de andre elever.
- opdager hvordan vi hver især oplever og sanser billeder, stemning og lyd.
- får lyst til at fordybe sig i temaerne og vide mere om Grønland.
- oplever og bruger hverdags sproget i samspil med det naturfaglige og videnskabelige sprog.

Indholdet i oplevelsesfasen skal rumme uforudsigelighed, give plads til undren og fremme elevernes fantasi og nysgerrighed. Det kan være store stærke oplevelser eller stille tankevækkende oplevelser. Om man har indlevelse er ikke afhængig af, om man har set alt, hørt alt eller læst alt. Hvis oplevelsen er god, sætter den tanker i gang, og vi får lyst til at udtrykke os. Vi får lyst til at forstå, få indsigt.

Oplevelsesfasen giver eleverne noget at gribe fat i, at tage udgangspunkt i. Det handler om forholdet mellem indtryk og udtryk. Jeg anbefaler imidlertid, at oplevelsesfasen taler til elevernes sanser og følelser og ikke giver dem et "færdigt" billede af Grønland og grønlanderne. Oplevelser i ord, lyd, billeder og musik kan på en anden måde involvere eleverne og fange deres interesse end "rene facts". De æstetiske læreprocesser handler netop om at bryde med rutinen og sætte svingninger i de personlige indtryk og udtryk. Udgangspunktet er at eleverne bearbejder deres umiddelbare personlige holdninger og værdier.

Howard Gardner skriver i bogen *De mange intelligensers pædagogik*:

Jeg mener, at man kan gå til ethvert godt emne på mindst fem forskellige måder, som groft sagt tager højde for de mange intelligenser. Vi kan tænke på emnet som et rum med mindst fem døre eller indgange. Elever skiller sig ud fra hinanden med hensyn til, hvilken indgang der egner sig bedst for dem, og hvilke ruter det er mest bekvemt at følge, når først de har adgang til rummet. Opmærksomhed over for disse indgange kan hjælpe læreren til at præsentere nyt stof på sådanne måder, at det nemt kan modtages af et bredt spektrum af elever; når eleverne så udforsker andre indgange, får de chancen for at udvikle de mangfoldige perspektiver, som er den bedste modgift imod stereotyp tankegang.

Et eksempel på hvordan oplevelsesfasen kan gribes an

Det er vigtigt at man som underviser tager sit udgangspunkt i det man selv er motiveret for og planlægger oplevelsesfasen således at den passer til den enkelte klasses sammensætning og forudsætninger. Nedenfor er der et eksempel på hvordan det kan gøres. Dette er afprøvet på de otte testskoler.

Det er oplagt at starte oplevelsesfasen med en dialog om hvad eleverne allerede ved eller tror de ved om Grønland og om Rigsfællesskabet. Ligeledes hvor denne viden kommer fra. Man kan med fordel lade eleverne udfylde et mindmap, som findes til print i værktøjskassen, hvor de laver en personlig brainstorm på hvad de ved om Grønland. Det er vigtigt at elevernes tanker og viden ikke fremstilles som rigtig eller forkert i denne del af processen. Dette arbejde med at udforme et mindmaps kan gentages efter man sammen med eleverne har set de små filmklip, evt. billeder fra Grønland, set på Nukas illustration over Grønlands historie, set på kortet over Grønlands placering i Arktis og haft en dialog om dette sammen med klassen.

På forsiden af *Dagens Grønland* ligger der seks små film. Disse er primært med billede og lyd, således at der tales til elevernes sanser og følelser når de ser disse film. Se gerne filmene samlet på klassen og lad gerne eleverne stille undrende spørgsmål og beskrive deres umiddelbare tanker efter at have set filmene.

Hvis det er muligt, kan man forsøge at fremskaffe filmen, *Greenland, Kalaallit Nunaat* fra Selvstyret. Det har ikke været muligt at skaffe rettighederne til at kunne bringe filmen her i materialet.

Grønlands placering i Arktisk og på verdenskortet i forhold til Danmark kan ses på kortet [her](#)

Et overraskende element for mange af eleverne er at tale om gennemsnitstemperaturer i Grønland. Læs mere og se en tabel [her](#)

Ligeledes kan man med fordel klikke forbi lookr.com og se det aktuelle vejr inden for de sidste 24 timer, 30 dage eller 12 måneder. Se her de aktuelle vejrforhold i [Nuuk](#)

På [greenlandtoday.com](#) findes der utallige smukke billeder fra Grønland som man ligeledes kan vise eleverne. Her findes også utallige gode artikler som man sagtens kan henvise eleverne til.

I den efterfølgende dialog med eleverne får de mulighed for at blive opmærksomme på, at der er forhold omkring Grønland, de ikke ved ret meget om eller ikke forstår, ting de undrer sig over. Denne opmærksomhed og undren er en virkelig god forudsætning for den videre arbejdsproces.

Valg af tema og emne

Man kan som tidligere nævnt lade eleverne frit vælge hvilket tema og derefter hvilket emne de vil arbejde med. Man kan med fordel også udvælge 3-5 temaer som klassen skal arbejde med og vende tilbage til materialet det efterfølgende skoleår. Materialet er tænkt til at man som underviser kan sammensætte det på kryds og tværs som det passer bedst til den enkelte klasses sammensætning og forudsætninger.

Elevernes selvstændige arbejde

Som tidligere nævnt er det vigtigt at man som underviser opstiller rammer for det arbejde der skal foregå. Jo mere tid man lader eleverne bruge på at udarbejde et mindmap, opstille en konkret problemstilling, udarbejde egne læringsmål og planlægge deres arbejde og fremstilling, jo mere vil eleverne få ud af arbejdet med materialet.

Dette materiale lægger ikke kun op til at eleverne skal tilegne sig en faglig viden om Grønland og Rigsfællesskabet, men i høj grad også at eleverne lære at arbejde dilemmaorienteret, skabe overblik, planlægge deres arbejde og evaluere på deres personlige opstillede læringsmål. De "øver" sig således i en vigtig arbejdsproces de senere kan anvende i deres skolearbejde, uddannelses- og arbejdsliv. Derfor kan man med fordel vende tilbage til dette materiale i det efterfølgende skoleår.

Gruppearbejde

Når eleverne arbejder sammen i små grupper afprøves argumenternes styrke og forskelle. Eleverne vil kunne opfordres til at deltage aktivt i stillingtagen til dilemmaet uden at de bliver udstillet i et stort forum og hvis man har haft en dialog om "det gode gruppesamarbejde" på klassen, vil de mere stille elever kunne opnå tryghed ved at arbejde i mindre grupper. Ligeledes vil de "dovne" elever ikke kunne gemme sig, og de "fremadstræbende elever" vil skulle lære at tage hensyn og lytte til alle de argumenter der kommer på bordet. Det kan være en god ide at stille krav til at alle elever i gruppen skal udtrykke sig og at de øvrige gruppemedlemmer skal lytte til alle synspunkterne med henblik på at opnå en forståelse.

Dialog udvikler evnen til at indgå i kommunikative situationer og at differentiere sig fra de andre. De kompetencer eleven har brug for at udvikle i forhold til et gunstigt gruppesamarbejde er at kunne ytre sig og lytte i den konkrete dialog og at kunne være åben over for selvkritisk refleksion og kritisk kunne stille spørgsmål til de andres udsagn og grundlæggende antagelser. Dette indebærer, at den enkelte elev skal "øve" sig i at kunne skifte fra at se dilemmaet fra sit eget synspunkt til at se og forstå de andres perspektiver.

Formidling af elevernes arbejde

Kommunikation og formidling er en vigtig del af en dilemmaorienteret undervisningsform. Sæt gerne fokus på disse områder. Det er vigtigt at eleverne kender rammerne for hvad der forventes af dem uden at man fratager dem muligheden for at udfolde sig kreativt. Dette kan til tider være en svær balancegang, men derfor bør man ikke være bange for at tale med eleverne om kvalitet og stille krav til deres arbejde.

På seks af de otte testskoler blev eleverne efter de var kommet godt i gang med deres arbejde, samlet til en lektion om formidling og kommunikation. Der blev opstillede forventninger og krav til kvaliteten af elevernes formidling ud fra deres personlige læringsmål og kompetencer. På alle seks skoler viste det sig frugtbart at man først tog denne lektion med eleverne, når de var kommet godt i gang med arbejdet. Modsat de to skoler hvor man tog gennemgangen inden de startede deres arbejde med de valgte dilemmaer.

En af de 8. klasser der har afprøvet materialet "udstillede" deres løsningsmodeller til de valgte dilemmaer på det lokale bibliotek en fredag eftermiddag og lørdag formiddag. Eleverne var selv tilstede og kunne præsentere dilemmaerne og deres løsningsmodeller for bibliotekets brugere. Der var i samarbejde med biblioteket blevet annonceret for denne interaktive udstilling om Grønland og Rigsfællesskabet. Det stillede store krav til eleverne pludselig at skulle kommunikere deres budskab og kunne argumentere for deres valg og holdninger til fremmede voksne mennesker. Elever, forældre og undervisere har efterfølgende evalueret på dette tiltag og sammen med biblioteket aftalt at dette skal være en tilbagevendende begivenhed i 9. klasse. Både elever og undervisere udtrykker at det fagligt har været udbytterigt at eleverne var "tvunget" til at skulle formidle deres faglige viden til offentligheden.

Ligeledes har biblioteket spurgt deres brugere der var tilstede og oplevede udstillingen om deres oplevelser. Der var enighed om at det var et godt initiativ og flere af bibliotekets brugere udtalte at de faktisk fik ny viden om Grønland og Rigsfællesskabet og noget med sig hjem at tænke over.

Opstilling af elevernes personlige læringsmål og evaluering

Der er i materialet lagt op til at eleverne opstiller deres personlige læringsmål når de arbejder med de udvalgte dilemmaer. Her bliver der ikke taget udgangspunkt i de i *Fælles Mål* opstillede færdigheds- og vidensmål. Men der tages udgangspunkt i elevens egen undren og mål med det forstående arbejde.

Det er vigtigt at man som underviser støtter eleverne i at de opstiller realistiske mål for deres arbejde og personlige udvikling, således at de har en mulighed for at opleve en succes ved arbejdet og den arbejdsproces de skal i gang med.

Lige så vigtigt er det at indgå en dialog med eleverne omkring deres evaluering af deres arbejde og deres arbejdsproces, både som gruppe og individer. Her kan man med fordel hjælpe eleverne til at se tegn på læring og kritisk vurdere deres egen og gruppens arbejdsindsats, arbejdsproces, argumentationer, vurderinger og løsningsmodeller.

Orientering af forældrene

Det har på de otte testskoler vist sig givtigt at orientere forældrene om arbejdet med *Dagens Grønland*. Da eleverne bliver sat til at arbejde med nutidige dilemmaer er det oplagt at tale om dette over spisebordet.

På de otte testskoler fremviste vi materialet på et forældremøde og forældrene fik lov at læse med på artiklerne m.m.

På alle skolerne blev der generelt fra forældrene udvist en stor interesse for at eleverne skulle arbejde med Grønland og Rigsfællesskabet. De fleste elever opdagede hurtigt at de inden længe havde mere viden om Grønland og Rigsfællesskabet end deres forældre og bedsteforældre, hvilket gav dem en helt anden position i den samfundsfaglige og debatterende dialog end de var vant til.

I den efterfølgende evaluering har flertallet af forældre kommenteret meget positivt på denne undervisningsform og ligeledes udtalt at det er glædeligt at man kan tale med eleverne om "lektier" på andre måder end man er vant til. Når man arbejder med dilemmaer er der ingen rigtige og forkerte svar hvilket har gjort at det var langt lettere og mere interessant for forældrene at involvere sig i elevernes skolearbejde.

Hvis det ikke er muligt at afholde et forældremøde, kan man sende et link via intra til forældrene og skrive lidt om, hvorfor man har valgt at arbejde med netop dette materiale og en dilemmaorienteret undervisningsform. Man er velkommen til at "klippe og stjæle" fra denne vejledning til dette formål.

Børn der spiller fodbold på havnen i Asiaat. (Foto: Emil Søgaard).

Materialets struktur og opbygning

Dagens Grønland er et online undervisningsmateriale der opbygget i samarbejde med lærere og elever fra den danske grundskole. Opbygningen på sitet er simpelt og eleverne finder hurtigt rundt.

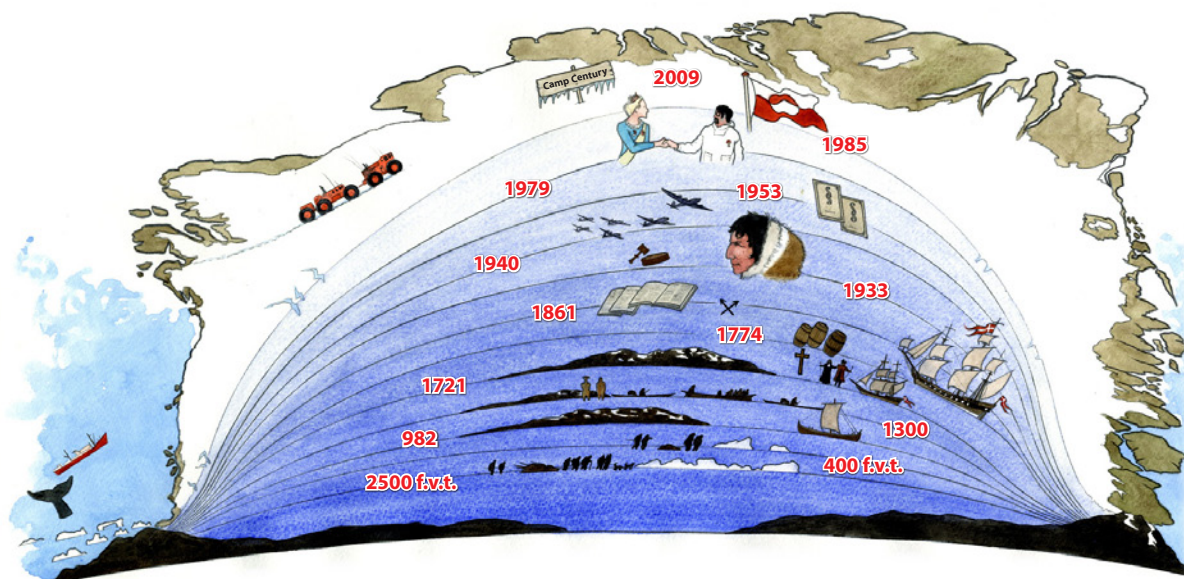
Forsiden

På forsiden findes der et udvalg af små filmklip og billeder der tager eleverne med på en visuel rejse til Grønland.

Det anbefales at man benytter filmene som en fællesoplevelse og skaber en fælles referenceramme for det arbejde eleverne skal i gang med. Læs mere om dette under afsnittet *Oplevelsesfasen*.

Der er adgang til en visuel oversigt over Grønlands historie illustreret af den grønlandske kunstner **Konrad Nuka Godtfredsen**.

Illustrationen viser et tværsnit af indlandsisen, hvor eleverne ved mouse-over kan læse om udvalgte begivenheder i Grønlands historie. Ligeledes kan der hentes en liste med Grønlands historie i årstal.

Desuden findes der faktaoplysninger om Grønland ligesom der er adgang til de 13 temaer. Det er også fra forsiden eleverne kan oprette deres personlige login, således at de kan gemme deres arbejde.

Nederst findes der adgang til *Lærers side*.

Lærerens side

På *Lærerens side* findes der som inspiration 130 faglige og debatterende artikler skrevet af førende fagfolk fra institutioner og virksomheder i Grønland og Danmark. Mange af disse artikler er skrevet specielt til *Dagens Grønland* mens andre artikler er relevante artikler hvor der er givet tilladelse til at de må gengives i dette materiale. Ideen med disse baggrundsartikler er at skabe et sted, hvor man som underviser kan hente ny faglig baggrundsviden om Grønland inden for de opstillede temaer i materialet. Disse artikler kan også med fordel anvendes til 9. klassesetning og gymnasieelever.

Der findes også en kort teknisk vejledning med en oversigt på nogle af de tekniske udfordringer vi har mødt mens materialet blev afprøvet på skolerne.

Valg af tema og emner

Elevmaterialet er opbygget således at eleverne med fordel kan arbejde selvstændigt med materialet. Det er oplagt at lade eleverne arbejde i grupper, men materialet er også indrettet således at eleverne kan arbejde med det enkeltvis. Eleverne kan ved at klikke på det enkelte tema læse en introduktionstekst til temaet og se små filmklip eller billeder om temaet.

Derefter kan eleverne vælge et emne og dermed det dilemma de gerne vil arbejde med.

Login

Øverst på forsiden er det muligt at oprette et login, hvis man ikke allerede har et sådant. Man kan tilmelde sig som enkeltperson eller som gruppe og derved have fælles notepapir m.m. Når man har oprettet en profil vil man kunne gemme sine noter, svar på spørgsmål, billeder m.m.

Det er et bevidst valg at underviseren ikke har mulighed for at få et login, hvor han/hun kan følge med i elevernes arbejde. Når eleverne er klar til at vise deres arbejde frem, er det eleverne der opretter underviseren som en del af deres gruppe og giver derved underviseren adgang til deres arbejde. Dette giver selvfølgelig underviseren flere forskellige login, men det har i udarbejdelsen af dette materiale været vigtigt for alle at det er eleverne der bestemmer hvornår de giver adgang til at underviseren må se og kommentere deres arbejde. Dette betyder ikke at man som underviser ikke kan stille krav om at man gerne vil se og kommentere elevernes arbejde på en bestemt dato, men derved får eleverne en chance for at tilrette deres materiale inden underviserne begynder at kommentere på det.

Det var vigtigt for eleverne i testen af dette materiale at give udtryk for at de gerne selv vil åbne for underviserens tilgang til at se deres arbejde for ikke at føle sig overvåget.

Elleve måneder fra oprettelsesdatoen vil man få tilsendt en mail, hvor man bekræfter om man stadig ønsker at være tilmeldt materialet og dermed have tilgang til sine noter m.m. ellers vil profilen blive slettet.

Emner – dilemmaet

Problemfelt

Der er inden for et udvalgt emne opstillet et reelt nutidigt dilemma for eleverne som de skal tage stilling til. For at hjælpe deres arbejdsproces i gang bliver de bedt om at opstille et problemfelt.

Her lærer eleverne at brainstorme på emnet og derefter afgrænse deres arbejde ved at opstille et konkret problemfelt.

De bliver bl.a. bedt om at svare på følgende:

1. Er der noget du undrer dig over?
2. Hvad vil du gerne finde ud af/undersøge?
3. Hvordan vil du gøre dette?
4. Hvordan vil du formidle det som du har fundet ud af/undersøgt?

Elevernes egne læringsmål

Når eleverne har valgt et emne og dermed det dilemma de gerne vil arbejde med anbefales det at de udarbejder et mindmap med de tanker og spørgsmål de har til det enkelte dilemma. De kan finde et skrivbart mindmap i værktøjskassen. Ligeledes kan de finde inspiration til at opstille deres egne personlige læringsmål og gruppens samlede mål med det forstående arbejde. De kan med fordel benytte skrivefeltet til dette og gemme deres noter.

Opgaver

Da der er lagt op til at eleverne arbejder frit med det enkelte dilemma, fremkommer der en naturlig differentiering i deres arbejde. Nogle elever vil være selvkørende efter de har formuleret deres problemstilling, andre vil med fordel kunne hente hjælp i de opgaver der er udarbejdet til dilemmaet. Under *Opgaver* er der udarbejdet en yderligere differentieringsmulighed, således at de elever der har brug for en helt konkret opgave og hjælp til at komme i gang kan hente dette under *Hjælpespørgsmål*.

Artikler og Fakta

Der er til alle emner skrevet en række faglige debatterende artikler som eleverne kan anvende. Artikler og fakta er skilt ad for at give eleverne et signal om at artiklerne er skrevet ud fra holdninger og vurderinger mens fakta er faktuelle oplysninger. Nogle artikler er filmklip, lydfiler fra P1, links til relevante artikler på nettet. Mens andre er nyskrevet til materialet. Ordlyden og sværhedsgraden i artiklerne er afprøvet på de otte testskoler. De svære ord og begreber er markeret med rødt og er for ikke at forstyrre læsbarheden i artiklen forklaret sidst i artiklen. Det er en ganske bevidst handling at der er taget stilling til, hvilke nye ord og faglige begreber i materialet som vi mener eleverne gerne må lære, hvis de ikke allerede kender betydningen af disse. Alle artikler og fakta er opgivet med kilder.

Værktøjskassen

Under de enkelte emner er der adgang til værktøjskassen. Der kan eleverne bl.a. finde en større billededatabase med billeder de frit kan anvende i deres arbejde. Her finder de også skabeloner til mindmaps, ideer til evaluering, formidling af deres arbejde, relevante links og litteratur.

Planlægningskema

Der er under hvert emne tilgang til et simpelt planlægningskema. Eleverne kan ved brug af dette "øve sig i" at planlægge og overskue deres arbejdsproces frem mod en løsning eller et resultat. Planlægningskemaet gemmes, under elevens eller gruppens profil hvis de har oprettet en sådan. Det er muligt at oprette flere planlægningskemaer og skemaer for flere uger.

Fælles mål

Materialet lever selvfølgelig op til de opstillede kompetencemål for målgruppen. Materialet understøtter undervisningen i dansk, natur og teknologi, historie, biologi, geografi og samfundsfag. Ligeledes er dette materiale et oplagt materiale til at arbejde med it og medier i grundskolen. Læs mere om Fælles Mål [her](#)

Kompetencemål

- De arbejder naturfagligt gennem alle temaer med undersøgelser, modellering, perspektivering og kommunikation.
- De arbejder historisk med kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug.
- De arbejder danskfagligt med læsning og forståelse af faglige debatterende tekster, fremstilling, fortolkning og kommunikation.
- De arbejder samfundsfagligt med politik, økonomi, sociale og kulturelle forhold og samfundsfaglige metoder.

Der er ikke opstillet konkrete færdigheds- og vidensmål som man kopierer over i årsplanen, da dette materiale åbner for adskillige tilgange til de opstillede kompetencemål for målgruppen, alt efter hvordan man vælger at arbejde med materialet. Der er nedenfor opstillet et par enkelte eksempler til inspiration.

Materialet sætter bl.a. eleverne i stand til at:

- Beskrive og finde ligheder og forskelle mellem levevilkår og livsbetingelser for mennesker såvel i Danmark som i Grønland og dermed opnå en forståelse af og holdninger til egen kultur, andre kulturer samt menneskers samspil med naturen.
- Erhverve sig viden om og forståelse af historiske sammenhænge og i samspil hermed øve sig i at bruge denne indsigt i deres hverdags- og samfundsliv.
- Beskrive og give eksempler på menneskers levevilkår i Grønland i forhold til egne levevilkår og dermed kende til hverdagen i andre kulturer.
- Forholde sig til Grønland som en del af Rigsfællesskabet, kende historien omkring dette Rigsfællesskab og dække tidsepoker og bibringe eleverne et kronologisk overblik.
- Opleve interaktion mellem tilegnelse af historisk viden og færdigheder samt styrkelse af deres historiske bevidsthed og identitet samt forholde sig kritisk til informationer om naturfaglige og samfundsmæssige forhold fra medierne omkring Grønland.
- Give eksempler på, hvordan medier, såvel danske som grønlandske, formidler viden om samfundet og kulturen, naturen, herunder hvordan der formidles viden om vejr, sundhed, naturens kræfter m.m. i og om Grønland.
- Kende geografiske forhold, der er karakteristiske for Grønland og Danmark, herunder kunne aflæse vigtige oplysninger om landenes natur.
- Anskue fordelingen af land og hav, landskaber, klimazoner og plantebælter i og omkring Grønland og Danmark.
- Give udtryk for og samtale om egen og andres livsforståelse, herunder fortælle om sammenhænge mellem materielle kår, hverdagsliv og kulturel forståelse.